

OVERGREP

– Overgrep mot gutter og menn

De ringer gjerne en fredag eller lørdag kveld. De er ofte godt nede i glasset. Og de vil fortelle noe ikke engang kona vet. Noe som skjedde for 50 år siden.

KRISTIANSAND

Jarle Holseter skulle ønske menn ble flinkere til å snakke om det som er vanskelig. Samtidig vet han av erfaring at noe er nesten umulig å snakke om.

Menn som utsettes for overgrep – eller som har vært utsatt som barn eller ung – snakker nesten aldri om det, sier han. Og når de først gjør det kan det gå flere tiår før de åpner seg.

– Stigmaet er stort. Vi menn skal være store og sterke og i stand til å forsvare oss selv. Det er vel ingen menn som blir voldtatt? Det er så skamfullt at vi heller bærer det med oss gjennom livet enn å fortelle det til noen. Og vi gjør det så lenge at det ødelegger oss.

Holseter er daglig leder i organisasjonen Utsattmann, som har base på Flekkerøy. Dette er et gratis lavterskeltilbud for gutter og menn som har blitt utsatt for vold og overgrep. Sentralt i arbeidet står nettstedet utsattmann.no.

– For noen er det viktig å lese historiene vi deler der. Da forstår de at de ikke er alene. Mange melder eller ringer oss, og vi gir dem velmente råd basert på vår egen bakgrunn.

De syv mennene som drifter Utsattmann har alle vært utsatt for vold eller overgrep selv.

MISBRUKT

Holseter har de siste 15 årene gitt utsatte menn et ansikt i media. Han ble misbrukt i oppveksten av en familievenn, men oppsøkte hjelp først som 37-åring.

Folk kunne knapt tro det da han sto fram som utsatt mann. «Hvordan har du greid å skjule det?», spurte de.

Han som var klassens klovn. Festens midtpunkt. Kaptein på fotballaget som vant det som var å vinne.

– Jeg gjorde det jeg måtte for å skjule det, slik vi menn gjør. Hvis man sitter i en krok og gråter skjønner alle at noe er galt. Og da blir man avslørt. Det viktigste er å ikke bli avslørt. Det viktigste er at ingen spør.

Holseter forteller at han hadde en hverdag med mye destruktiv oppførsel, kriminalitet, vold og rus.

– Overgrepene er ikke en unnskyldning for det, men en forklaring. Jeg var en ubearbeidet guttunge full av sinne.

Da han skulle bli far for 16 år

siden fant han ut at han måtte ta affære:

– Jeg var livredd da jeg parkerte på Fiskebrygga den dagen jeg hadde første time på NOK-senteret. Jeg er sikker på at man kunne se ei stripe med kondens bak meg i Markens!

Da han først kom over dørstokkmila lurte han på hvorfor han i «all verden» ikke hadde gått dit tidligere.

– Det fungerer. Jeg ble møtt med respekt og forståelse. Ingen trenger å fortelle mer enn de selv vil. Du deler det du har lyst til.

MØRKETALL

Spørreundersøkelser viser at minst fem prosent av alle gutter og menn er blitt utsatt for seksuelle overgrep. Men det er enighet i fagmiljøer om at mørketallene er betydelige.

I rapporten «Ser vi gutta?» fra 2017 blir ti prosent brukt som et minste anslag basert på nyere forskning. Rapporten anbefaler 33 tiltak for å avkrefte myter, heve kompetansen, avdekke overgrep og forbedre behandlingstilbud.

Ifølge rapporten sliter mange med å forstå sine opplevelser som overgrep, fordi dette er noe først og fremst jenter og kvinner utsettes for.

– Terskelen for å oppsøke hjelp kan bli enda høyere fordi overgrep mot gutter og menn ofte blir bagatellisert. Ikke minst gjelder dette overgrep begått av kvinner, sier Holseter.

LEDD AV

Ifølge tall fra Sentrene mot incest og generelle overgrep opplyste nesten tre av ti menn i 2021 at overgriperen var en kvinne.

– Men du blir jo ledd av hvis du forteller at ei dame misbrakte deg. Du får høre at du var heldig som «fikk deg noe». Det hadde ikke sett bra ut om du hadde snudd kjønnsrollene i en sånn situasjon.

Mannlige overgrepsofre skammer seg mye over at de får ereksjon, ifølge Holseter:

– Det holder med en berøring eller to. Hodet sier nei, men kroppen sier ja. Gutten får reisning. Kroppens anatomi sørger for det. Der og da påføres gutten skam. «Jeg ser at du liker det», kan overgriperen si.

MACHO-FASADE

Holseter tror mange gjemmer seg bak en «macho»-fasade fremfor å snakke om hva som tærer på dem.

– De skjuler hemmeligheten sin ved å vise verden at de kan takle alt. De jobber seg ihjel og har hus og båt og hytte, og kanskje til og med en doktorgrad eller to. Men inni seg har de det jævlig.

Han mener gutter ikke er oppdratt til å snakke ut om problemer på samme måte som jenter.

– I stedet går vi på puben og sitter der til lommeboka er tom. Til kona har forlatt oss og ungene ikke vil ha noe med oss å gjøre.

Mange av de som kontakter Ut-

– Bare ikke be meg om å se trist ut, sier Jarle Holseter til fotografen. – Jeg er et eksempel på at det går an å få et godt liv selv om man har blitt utsatt for overgrep. FOTO: JACOB J. BUCHARD

Jarle Holseter har gitt overgrepsutsatte menn et ansikt i 15 år. Han er daglig leder i organisasjonen Utsattmann, som holder til på Flekkerøy i Kristiansand. FOTO: JACOB J. BUCHARD

sattmann forteller om alkoholisme og rus, psykiske problemer og havarerte ekteskap.

– Vi kan ikke tilby dem behand-

ling, men hjelper dem videre på veien.

MEDVANDRERE

Den veien skal helst føre fram til et støttesenter, hvor det er profesjonell hjelp å få. Holseter og kol-

FÆDRELANDSVENNEN FREDAG 22. JULI 2022

n blir ofte bagatellisert

legene kaller det «medvandrer-tjeneste»:

– Det kan begynne med at vi blir oppringt i fredagstacoen av en vettskremt mann i 50-årene. Så møtes vi kanskje til en lang kaffekopp på Egon, og følger opp med en telefon allerede neste dag. Vi prøver å bygge tillit gjennom samtaler over tid, sier Holseter.

Han forteller at mange synes det er nifst å oppsøke hjelp, men at de blir «100 tonn lettere» når de blir møtt med respekt og ikke minst trodd.

– De opplever at det ikke var så farlig likevel. Ingen klandret dem for noe, slik de kanskje fryktet på forhånd.

«JEG HAR SOLGT MEG»

Men Holseter understreker at dette ofte er lange løp.

– Mange har kikket på nettsida vår i månedsvis før de melder eller ringer oss. Ofte lever de i partnerskap, men har ikke sagt noe til kona i frykt for at forholdet skal ta slutt. Skammen tar livet av dem, selv om de innerst inne vet de at det ikke er deres feil.

«Jeg var på en måte med på det», «jeg fikk jo låne mopeden» eller «jeg har solgt meg» er eksempler på hvordan de kan legge skylda på seg selv for overgrep.

KONA RINGER

Holseter og kollegene hører tidvis også fra rådvillige kvinner som lur på hva de kan gjøre for mannen sin.

– Kanskje snakker han om barndommen når han har drukket. Små drypp om hva som plager ham. Men hun vet ikke hvor-

dan hun skal få ham til å åpne seg eller oppsøke hjelp.

Da kan dialogen med Utsattmann gi resultater.

– Noen måneder senere hører vi kanskje fra mannen, sier Holseter.

I ALLE MILJØER

Han sier ett overgrep kan være nok til å ødelegge et helt liv.

– Overgripere finnes i alle samfunnslag og i alle miljøer. Der det er barn, er det overgripere. Det kan være fotballtreneren, læreren, presten ... Ingenting overrasker meg lenger.

– *Hvordan forebygger vi?*

– Vi må bry oss om og passe på barna og ungdommene våre. Hvis ikke kan de bli lette ofre for pedofile. Barn vil ha grenser, selv om de protesterer. Når sønnen eller datteren din skal på overnatting

hos en venn, må du faktisk sjekke at det stemmer. Det viser at vi som foreldre bryr oss, sier Holseter.

Han er særlig skremt over utviklingen med at stadig yngre ungdom henger i byen på kveldstid.

– De har ingenting der å gjøre! Men foreldrene lur er ikke engang på hvor de er, for de sitter jo hjemme og drikker etter ei lang uke på jobb. Hva hjelper det når politiet ber deg komme og hente sønnen eller datteren din hvis du selv sitter full hjemme?

TEKST: SVEN ARTHUR LJOSLAND
sven.a.ljosland@fvn.no

FAKTA

Overgrep mot gutter og menn

- Minst 5 prosent av norske menn er eller har vært utsatt for seksualisert vold. Nyere forskning tyder på at forekomsten er høyere, trolig mellom 7 og 14 prosent.
- Sannsynligvis har hver 12. gutt opplevd seksuelle overgrep før fylte 18 år.
- Vi vet mindre om hvor utbredt seksualisert vold er mot voksne menn, men vi vet at også de er utsatt.
- De fleste overgrep blir begått av noen i den nærmeste familie, omgangskrets eller andre man har et tillitsforhold til.

KILDE: DIXI.NO

FAKTA

Utsattmann

- Rådgivende organ for gutter og menn som har opplevd vold og seksuelt misbruk, og deres pårørende.
- Samarbeider blant annet med lavterskeltilbudet Nok-sentrene som har kompetanse til å behandle. Nok Agder holder til i Kristiansand og Arendal.
- Utsattmann finansieres av offentlige midler, medlemskontingenter og honorar for oppdrag

- Forebyggende informasjonsarbeid er et hovedsatsingsområde. Utsattmann deler erfaringer ved å besøke skoler og andre steder der barn og unge er.
- Utsattmann holder foredrag på fagdager og workshops for fagfolk innen helsesektoren.
- Alle som jobber i Utsattmann har selv blitt utsatt for vold eller seksuelle overgrep.

KILDE: UTSATTMANN.NO

RESSURSER

Trenger du noen å snakke med?

- **Nok Agder** Gratis lavterskel hjelpetilbud for de som har vært utsatt for seksuelle overgrep Telefon: 38 07 11 11
- **Utsattmann** Gratis rådgivende organ for gutter og menn som har opplevd vold og seksuelt misbruk. utsattmann.no
- **Hjelpetelefonen for seksuelt misbrukte** Telefonen er gratis og døgnåpen. Telefon: 800 57 000
- **Reform (Ressurssenter for menn)** Mannstelefonen er åpen alle hverdager fra 17 til 20. Tele-

fon 22 34 09 60

- **Alarmtelefonen for barn og unge** Det er gratis å ringe og du kan være anonym. Telefon 116 111
- **Blå Kors SnakkOmPsyken.no** Gratis og anonym chattetjeneste for ungdom snakkkompsyken.no
- **Vil du anmelde?** Ring politiet på 02800
- **Har du seksuelle tanker om barn?** Chat på detfinneshjelp.no Tjenesten er åpen hverdager 12-14

Bilen brant på Stray mens toget kjørte rett forbi fredag morgen.

FOTO: ESPEN SAND

Bilbrann blusset opp igjen

Brannvesenet var natt til fredag på Stray og slukket en bilbrann. Et par timer senere måtte de ut og slukke på nytt.

KRISTIANSAND

Politiet fikk første gang beskjed om brannen klokka 05.17, og brannvesenet meldte at de hadde slukket brannen klokka 05.42.

Da Fædrelandsvennens reporter var på stedet klokka 07.50, var brannen blusset opp igjen.

– Da må vi ut og slukke igjen, sa Grunde Homme ved 110-sentralen i Agder til Fædrelandsvennen rett over klokka 08 fredag morgen.

Bilen sto noen få meter fra toglinja og nærme et bygg. Brannvesenet fikk raskt kontroll igjen på brannen.

– Bilen har stått her et par måneder og skulle etter planen kjøres på søpla, sier bileieren, som ønsker å være anonym, til Fædrelandsvennen.

Det er uklart hva som startet brannen. Politiet skal etterforske saken.

MONIKA B. BIRKELAND
ESPEN SAND

ARENDALE

Mc-velt på E 18

● En motorsykel veltet like over midnatt natt til fredag på E 18 ved avkjøringen til Harebakken i Arendal i vestgående retning, opplyste politiet. Trolig har mc-en sklidt på asfalten. Ingen andre var involvert **FVN.NO**

ARENDALE

«Trafikkulykke» var vold

● Nødetatene rykket ved 12-tiden fredag ut etter melding om en trafikkulykke på Frolandsveien i Arendal. Det var feil. – Det viste seg at det hadde vært en voldshendelse på stedet, og altså ikke noen trafikkulykke. De involverte var forsvunnet fra stedet da politipatruljen ankom, opplyste operasjonsleder John Repstad i Agder politidistrikt. **FVN.NO**